

Chojnacki, Jakub

Dwa jubileusze Aleksandra Gieysztora

Notatki Płockie 41/3-168, 3-16

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DWA JUBILEUSZE ALEKSANDRA GIEYSZTORA

6 lipca 1996 r. w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego przy placu Narutowicza 8 odbyła się podniosła uroczystość związana z podwójnym jubileuszem Członka Honorowego TNP - profesora Uniwersytetu Warszawskiego - Aleksandra Gieysztor. Posiedzenie zaigł prezes TNP Jakub Chojnacki słowami:

Czcigodny, Dostojny Jubilacie,
Szanowny Panie Marszałku Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej,
Magnificencje, Wielce szanowni Zgromadzeni!

Otwieram nadzwyczajne, rozszerzone o charakterze uroczystym posiedzenie Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego /TNP/. Zachęceni przez Jego Magnificencję Rektora Uniwersytetu Warszawskiego profesora Włodzimierza Siwińskiego pragniemy dzisiaj przekazać i nasze - po Krakowie, Warszawie i Pułtusku - regionalne nazowiecko-płockie wyrazy Czci i podziękii profesrowi Aleksandrowi Gieysztorowi, Członkowi Honorowemu naszego Towarzystwa, za Jego 60-letni trud współpracy i stałej pomocy udzielanej naszej społecz-

no-naukowo-kulturalnej Instytucji. Jej progi przekroczył Jubilat w 1936 r., a więc przed 60 laty. Nigdy nie pobrał z Towarzystwa ani grosza honorarium, a Jego ofiarność można porównywać z innym profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, b. ministrem Antonim Rajkiewiczem - Członkiem Honorowym TNP prowadzącym od 1970 r. - a więc przez 26 lat - seminarium doktoranckie i to całkowicie społecznie.

Z Uniwersytetem Warszawskim związki Towarzystwa są tak dawne jak jego historia. Warto przypomnieć, iż pierwszym rektorem Uniwersytetu został nauczyciel Szkoły Wojewódzkiej Płockiej (której nauczyciele w 1820 r. założyli Towarzystwo Naukowe)ks. Wojciech Szwejkowski, którego Towarzystwo powołało na jednego z pierwszych tzw. opiekunów (dziś: członkowie honorowi).

Sala wystawowa Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. 6 lipca 1996. Prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki otwiera uroczyste posiedzenie. Od strony lewej: mgr Andrzej Szymański - burmistrz miasta i gminy Wyszogród, mgr Grzegorz Jachimiak - wiceprzewodniczący Oddziału TNP w Wyszogrodzie, mgr inż. Anna Misiak - kurator oświaty woj. płockiego, mgr inż. Grzegorz Mojzesowicz - dyrektor techniczny Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych "Przyjaźń", prof. dr hab. inż. Janusz Pysiak - wiceprezes TNP, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, prof. dr hab. Aleksander Gieysztor - Jubilat, Członek Honorowy TNP, prof. dr hab. Henryk Samsonowicz - wiceprzewodniczący KBN, Członek Honorowy TNP z żoną, dr Adam Struzik - Marszałek Senatu RP, Członek TNP, dyrektor Woj. Szpitala im. prof. Marcina Kacprzaka w Płocku, prof. dr hab. Włodzimierz Siwiński - rektor Uniwersytetu Warszawskiego.

6 róz dla Jubilata (60 lat współpracy). Od lewej strony: dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, mgr Wanda Kaczanowska - st. kustosz, dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP, prof. Henryk Samsonowicz, Jubilat Aleksander Gieysztor i prof. dr. hab. inż. Marek Dietrich - rektor Politechniki Warszawskiej

W XX wieku - po przerwach spowodowanych przegraną Powstania Listopadowego - profesorowie tej największej polskiej uczelni udzielali działaczom Towarzystwa merytorycznej, przyjaznej, społecznej pomocy.

Niech mi wolno będzie przywołać niektórych profesorów Uniwersytetu spieszących nam z bezinteresowną pomocą, także jego Darczyńców: Władysław Smoleński - członek TNP, Ludwik Krzywicki - Czł., Wacław Sierpiński, Włodzimierz Antoniewicz - rektor, Stanisław Herbst - Członek Honorowy TNP, Jan Zygmunt Jakubowski - Czł., Julian Krzyżanowski, Tadeusz Kotarbiński - Czł. Honorowy, Józef Chałasiński - Czł. Honorowy, Bogusław Leśnodorski - Czł. Honorowy, Jerzy Pniewski - Czł. Honorowy, Marian Frank, Zygmunt Rybicki - rektor, Alina Słomkowska, Henryk Jabłoński - b. Przewodniczący Rady Państwa PRL, Henryk Samsonowicz - b. minister, Czł. Honorowy, Kazimierz Kąkol - b. Minister - Czł., prof. Witold Hensel - Czł. Honorowy, Włodzimierz Siwiński - rektor, Zdzisław Mikulski - b. prorektor, Czł., Barbara Bieńkowska - Prezes PTB, Lech Wysokiński - Czł., Edward Potkowski - Czł., Andrzej Poppe - Czł. Honorowy, Jerzy Gąssowski - Czł., Maria Miśkiewicz - Czł., Karol Sobczak, Maciej Żurowski - Czł., Aleksander Łuczak - b. wicepremier, minister.

Ich działalność społeczna, a również przekazywane nam dary w znaczącym stopniu przyczyniły się do wielkiego rozwoju, do dzisiejszego obrazu Towarzystwa i jego bogactwa, szczególnie biblioteki naukowej im. Zie-

lińskich - głównej placówki Towarzystwa, której rozbudowę kosztem ok. 25 miliardów zł /st./ kończymy w 1996 r.

Stąd nie przypadkowo w naszej "Konstytucji" w paragrafie 8 Statutu TNP z 1977 r. znalazł się zapis, iż "Towarzystwo współpracuje... ze szkołami wyższymi, szczególnie z Uniwersytetem Warszawskim...".

A do Jubilata, najznakomitszego dziś naszego i przez nikogo nie kwestionowanego autorytetu naszego życia publicznego można odnieść i średniowieczne słowa maksymy, iż jest jak: "Hodierne lux diei celebris" (znakomite światło dzisiejszego dnia).

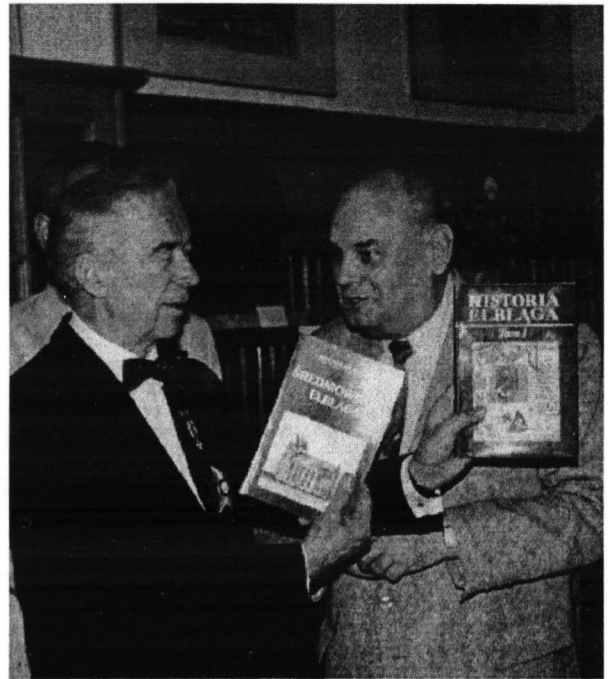
W imieniu Zarządu TNP witam serdecznie wszystkich, a szczególnie:

Marszałka Senatu lek. med. Adama Struzika
- dyrektora Wojewódzkiego Szpitala im. prof. Marcina Kacprzaka w Płocku,

Senatora RP mgr. inż. Czesława Krakowskiego,
Wiceprezesa PAN, przewodniczącego Oddziału PAN w Krakowie, przewodniczącego Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN - prof. Włodzimierza Ostrowskiego,

Wiceprzewodniczącego Komitetu Badań Naukowych - prof. Henryka Samsonowicza,
Wojewodę Elbląskiego - inż. Zdzisława Olszewskiego - Małachowiaka,

Marszałka Sejmiku Samorządowego Woj. Płockiego - mgr. Michała Boszko z Wyszogrodu i dwóch wicemarszałków - mgr. Michała Kaczmarka, który nam dzisiaj przekazał wykonaną w darze z okazji 175-lecia TNP przez odlewnię "Centrozap" w Kutnie głowę z brązu mgr. Stanisława Kostaneckiego - zasłużonego dyrektora Biblioteki im. Zielińskich TNP, za co wielkie dzięki, przewodniczącego Rady Wojewódzkiej SdRP i mgr. Andrzeja Okupnego,

Inż. Zdzisław Olszewski - Wojewoda Elbląski wręcza prezesowi TNP dr. inż. Jakubowi Chojnackiemu 2 książki o historii Elbląga

Dyrektora Urzędu Wojewódzkiego w Płocku
mgr. Waldemara Kulińskiego,

Ich Magnificencje:

Rektora Uniwersytetu Warszawskiego

prof. Włodzimierza Siwińskiego,

Rektora Politechniki Warszawskiej

prof. Marka Dietricha,

Rektora Mazowieckiej Wyższej Szkoły

Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu

prof. Wiesława Balceraka,

Rektora Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica

w Płocku prof. Jerzego Bogdanienkę,

Rektora Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku

prof. Andrzeja Bartnickiego,

Rektora Wyższej Szkoły Pracy Socjalnej we

Włocławku - prof. Mirosława Krajewskiego,

Prorektora Uniwersytetu Warszawskiego -

Filia w Białymstoku - prof. Władysława Serczyka,

Prorektora Politechniki Warszawskiej - Filia w Płocku

- prof. Jacka Kubisę,

Prorektora Wyższej Szkoły im. Pawła Włodkowica

w Płocku dr. inż. Jerzego Wawszczaka,

przedstawiciela Uniwersytetu Łódzkiego

- prof. Henryka Lewandowskiego,

przedstawiciela Uniwersytetu Gdańskiego

- prof. Andrzeja Chodubskiego,

Gospodarzy Grodu Krzywoustego i Krzywickiego:

Wiceprzewodniczących Rady Miasta Płocka -

mgr. Leszka Majewskiego i Marię Pęszyńską,

Wiceprezydentów - dr. inż. Krzysztofa Kamińskiego

i mgr. Zygmunta Buraczyńskiego,

Dyrektora Zamku Królewskiego w Warszawie

- prof. Andrzeja Rottermunda,

Kuratora Oświaty woj. płockiego

- mgr inż. Annę Misiak,

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- mgr. Krzysztofa Gowina,

Prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego

- prof. Jacka Staszewskiego,

Prezesa Polskiego Towarzystwa Heraldycznego

- doc. Stefana Kuczyńskiego,

Sekretarza Generalnego Stowarzyszenia

Historyków Sztuki - dr. Mariana Sołtysiaka,

Prezesa Towarzystwa Naukowego w Toruniu

- prof. Mariana Biskupa,

Prezesa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

- prof. Stanisława Liszewskiego,

Prezesa Włocławskiego Towarzystwa Naukowego

- prof. Leszka Bagdzińskiego,

Prezesa Sądu Wojewódzkiego

- mgr. Władysława Urbańskiego,

Prokuratora Wojewódzkiego

- mgr. Janusza Jabłońskiego,

Zastępcę Komendanta Wojewódzkiego Policji

- płk. mgr. inż. Waldemara Mysiaaka,

Prezesa Sądu Rejonowego

- mgr Zofię Krawczyńską,

Prokuratora Rejonowego

- mgr. Józefa Dubleskiego,

Delegację miasta i Oddziału TNP w Wyszogrodzie

Prof. dr hab. Wiesław Balcerak - rektor Mazowieckiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu przekazuje Jubilatowi życzenia. Pierwszy od lewej dr Marian Chudzyński - wiceprezes TNP.

z burmistrzem Andrzejem Szymańskim ,
Członków Zbiorowych Towarzystwa - sponsorów:
Prezesa i dyrektora generalnego Petrochemii
Płock S.A. - mgr. inż. Konrada Jaskółę,
Dyrektora technicznego PERN
- mgr. inż. Grzegorza Mojzesowicza,
Dyrektora PEC w Płocku, Prezesa Ogólnopolskiej
Izby Gospodarczej "Energetyka Ciepła"
- mgr inż. Janinę Sobótkę-Skibę,
Banki:
Powszechny Bank Gospodarczy O/Płock
z dyrektorem mgr Tadeuszem Banachem,
Bank Handlowy O/Płock z dyrektorem
mgr Agnieszką Paczkowską,
Przedstawicieli duchowieństwa - historyków,
członków TNP:
ks. kanonika Tadeusza Żebrowskiego
- dyrektora Archiwum Diecezjalnego w Płocku,
ks. prałata prof. dr. hab. Wojciecha Góralskiego
z Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku,
b. rektora,
ks. prof. dr. hab. Michała M. Grzybowskiego
- prodziekana Wyższej Szkoły Humanistyczno-
Pedagogicznej w Łowiczu,
Wykonawców budowy Biblioteki im. Zielińskich TNP:
Prezesa Spółki "Petro" - mgr Zbigniewa Krawczyka
i spółki "Petroinstal" - prezesa mgr inż. Wandę
Kaftańską.

6 lipca 1996. Sala wystawowa Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. 90 uczestników uroczystego posiedzenia. Siedzą od lewej strony: prof. dr hab. Marian Biskup - prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu, dr Adam Struzik - Marszałek Senatu RP, Jubilat - Aleksander Gieysztor, prof. dr hab. med. Włodzimierz Ostrowski z Krakowa - wiceprezes PAN, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP i inż. Zdzisław Olszewski - Wojewoda Elbląski.

Jeszcze raz witam serdecznie wszystkich przybyłych, przepraszam, iż nie wszystkich wymienię z nazwiska, z uwagi na ich liczbę (około stu osób).

Wielce Szanowni Zebrani!

Zarząd TNP pragnie dostojnemu Jubilatowi wręczyć sześć symbolicznych róż wraz z drukiem bibliofilski nr 33, z którego pięć pierwszych egzemplarzy z autografami członków Zarządu przekazuję Jubilatowi.

Z tego wydawnictwa pozwolę sobie zacytować stronę trzecią naszego adresu gratulacyjnego:

"Drogiemu i Wielce Szanownemu Panu

ALEKSANDROWI GIEYSZTOROWI

Żołnierzowi Września

Żołnierzowi Ruchu Oporu w okresie okupacji hitlerowskiej (1940-1945)

Profesorowi Uniwersytetu Warszawskiego (od 1949 r.)

Prezesowi Polskiej Akademii Nauk (1981-1984 i 1990-1992)

Prezydentowi Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych (1980-1985)

Dyrektorowi Zamku Królewskiego w Warszawie (1980-1991)

Prezesowi Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1986-1992)

Autorowi 1000 prac naukowych
Kawalerowi Orderów Orła Białego i Virtuti Militari
"Niekoronowanemu królowi Polski"
Członkowi Honorowemu Towarzystwa
Naukowego Płockiego (od 1975) z którym
związany jest od lat sześćdziesięciu

w 80. rocznicę Urodzin

Zarząd Towarzystwa przekazuje wyrazy hołdu i najlepsze życzenia

ad multos felices annos

na dalszą przyszłość wraz z niniejszym drukiem bibliofilskim nr 33 zawierającym siedem opublikowanych w naszych wydawnictwach prac Pana Profesora".

(Potem następują nazwiska 9 członków Zarządu i ich autografy)

W grodzie Bolesława Krzywoustego i Ludwika Krzywickiego, Płocku, dnia 6 i 17 lipca 1996 roku

Także na pamiątkę ofiarowujemy Jubilatowi monetę w czystym srebrze: 500 lat województwa płockiego - wybitą w roku ubiegłym przez Narodowy Bank Polski z inicjatywy i w opracowaniu Zarządu Towarzystwa.

Następnie prof. dr hab. med. Włodzimierz Ostrowski - wiceprezes PAN, przewodniczący Oddziału PAN w Krakowie i przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN odczytał list gratulacyjny następującej treści:

Kraków, 6 lipca 1996 r.

Pan
Prof. dr Aleksander Gieysztor
Warszawa
Wielce Szanowny i Drogi Panie Profesorze,

W imieniu Prezydium Oddziału PAN w Krakowie oraz własnym składam Panu Profesorowi serdeczne gratulacje oraz gorące życzenia pomyślności z okazji pięknego Jubileuszu 80-lecia urodzin.

Nie sposób ocenić tu badań naukowych, którymi w ciągu swej wieloletniej pracy przyczynił się Pan Profesor w sposób trwały do rozwoju nauk historycznych w naszym kraju.

Z wyjątkową godnością realizował je Pan Profesor w różnych zespołach ludzkich i na różnych stanowiskach, w różnych przy tym okresach czasu niezbyt sprzyjających swobodnemu rozwojowi tej dyscypliny.

Z jednego i z drugiego powodu wpisał się Pan Profesor na listę najwybitniejszych polskich humanistów.

Dodam, że mile wspominamy też życzliwe działania Pana Profesora, jako Prezesa Polskiej Akademii Nauk,

na rzecz naszego środowiska dla pełnej integracji nauki polskiej w Krakowie.

Życzymy Panu Profesorowi dobrego zdrowia, jeszcze długich lat życia i kolejnych osiągnięć.

Prof. dr hab. Włodzimierz Ostrowski

Prowadzący nadzwyczajne posiedzenie Zarządu Prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki poinformował zebranych, że w związku z uroczystością nadeszło szereg listów gratulacyjnych, które odczytał. I tak:

Minister Edukacji Narodowej napisał:

Dziękuję bardzo za zaproszenie na nadzwyczajne posiedzenie Zarządu TNP poświęcone 60-leciu nawiązania kontaktów z Towarzystwem przez profesora Aleksandra Gieyszтора i 80 rocznicy Jego urodzin.

Jednocześnie informuję, że jeśli czas mi na to pozwoli, na uroczystość tę będę mógł przybyć dopiero na godzinę 15.00.

Życzę uczestnikom spotkania doniosłej atmosfery i niezapomnianych wrażeń.

prof. dr Jerzy Wiatr

Warszawa, 5 lipca 1996 r.

Prof. dr hab. med. Włodzimierz Ostrowski - wiceprezes PAN, przewodniczący Oddziału PAN w Krakowie i przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN wręcza Profesorowi Aleksandrowi Gieysztorowi adres gratulacyjny. Od lewej strony: Jubilat, dr Adam Struzik - Marszałek Senatu RP. Z prawej strony prof. dr hab. Andrzej Rottermund - dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie z żoną Marią

Minister, Przewodniczącą Komitetu Badań Naukowych:

Szanowny Panie Prezesie!

Uprzejmie dziękując za miłe zaproszenie, z żalem informuję, że nie będę mógł uczestniczyć w uroczystym posiedzeniu Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego w dniu 6 lipca br.

Będę wielce zobowiązany Panu Prezesowi za przekazanie moich serdecznych gratulacji i najlepszych życzeń Wielce Szanownemu Jubilatowi Panu Profesorowi Aleksandrowi GIEYSZTOROWI.

Przesyłam Panu Prezesowi i Wszystkim Członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego gorące życzenia pełnej realizacji zamierzeń programowych i wiu dalszych sukcesów.

Z pozdrowieniami i wyrazami głębokiego szacunku

prof. dr Aleksander Łuczak

Były Minister Kultury i Sztuki:

Kraków, 1 lipca 1996 r.

Obowiązki poselskie nie pozwalają mi na bezpośredni udział w płockich uroczystościach ku czci Profesora Aleksandra Gieysztora. Pragnę więc tą drogą dać wyraz swemu najgłębszemu szacunkowi dla Jego osoby i zasług. Wielki uczony, wspaniały organizator życia naukowego, niestrudzony opiekun i strażnik naszego dziedzictwa, ma swoją piękną i każdemu z nas dobrze znaną kartę w złotej księdze wielkich Polaków.

Inicjatorem założenia był, jak powszechnie wiadomo, Stanisław Kostka Potocki. I jego to postać jako wielkiego poprzednika w różnych obszarach działalności sprzed ponad półtora wieku przede wszystkim przychodzi na myśl, kiedy mowa o Profesorze. Zamek Królewski, który swe zmartwychwstanie w tak ogromnej mierze zawdzięcza Profesorowi i Wilanów, odrodzony i wzbogacony przez Stanisława Kostkę Potockiego, łączy jedna prosta linia. Przechodząc zaś tą drogą mijamy bramy Uniwersytetu i Pałacu Staszica, a więc siedziby tych instytucji, z których dziejami nazwiska obu są tak nierozzerwalnie związane. A idąc z biegiem Wisły dotrzemy do Płocka. To łączenie i splatanie poprzez wieki, mimo wszelkich burz i katastrof dziejowych, czynów i osiągnięć różnych generacji, musi stanowić samo przez się przedmiot podziwu dumy i nadziei. Dodaje wiary we własne siły i w sens naszych prac w każdej sytuacji, I za to winniśmy wielką wdzięczność Profesorowi.

prof. dr Aleksander Krawczuk

Były Prezes Polskiej Akademii Umiejętności i Wiceprezes PAN:

Poznań, 1 lipca 1996 r.

Drogi Panie Prezesie!

Nie będę mógł przyjechać na 6.07. do Płocka na spotkanie z Profesorem Gieysztorem. Proszę sobie wyobrazić - co za przygoda. Ugryzł mnie w kostkę nasz pies (nie chcąc go nadepnąć), zlekceważyłem sobie to.

W kolejce z życzeniami. Od lewej strony: ks. prof. dr hab. Michał M. Grzybowski - członek TNP, dr inż. Jerzy Wawszczak - b. Wojewoda Płocki, prof. dr hab. Jerzy Bogdanienko - rektor Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, mgr inż. Tadeusz Osiński - art. malarz, członek TNP, prof. dr hab. inż. Jacek Kubissa - prorektor Politechniki Warszawskiej d/s Filii w Płocku, prof. dr hab. Stanisław Liszewski - prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Po dwóch dniach noga spuchła, gorączka, wyładowa-
tem w klinice, antybiotyk, pastylki, kroplówki. Teraz m-
nie wypuścili ze szpitala, ale jeszcze ze 2 tygodnie bę-
dę musiał uważać z chodzeniem. Napiszę do Gieysztora.
Nie udało mi się też porozumieć z Miśkiewiczem,
a teraz już ma ten termin zajęty. Przesyłam ukłony i
pozdrowienia.

prof. dr Gerard Labuda

Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy:

Szanowny Panie Prezesie!

Dziękuję Panu Prezesowi za serdeczne słowa za-
warte w liście z 25 czerwca. Żałuję bardzo, że obowiąz-
ki nie pozwolą mi na wzięcie udziału w uroczystości ju-
bileuszowej w najbliższą sobotę. Cieszę się, że Towar-
zystwo Naukowe Płockie czci w ten sposób osobę i
dzieło Pana Profesora Aleksandra Gieysztora. Jubilat,
Honorowy Obywatel Warszawy od sześciu dziesięcio-
leci zajmuje się badaniem przeszłości. Szczególnie
miejsce w swoich pracach od lat poświęcił Warszawie
i Mazowszu, w czym z pewnością udział mają wielo-
letnie kontakty z Towarzystwem Naukowym Płockim.
"Mała Ojczyzna" mazowiecka i jej miasta bardzo wiele
mają do zawdzięczenia Panu Profesorowi.

Z zainteresowaniem zapoznałem się z ubiegłorocz-
nym sprawozdaniem z działalności zasłużonej dla kraju
i regionu instytucji naukowej, jaka jest Towarzystwo Na-
ukowe Płockie. Cieszy znakomita kondycja Towarzy-
stwa, której przejawem, nie tylko w jubileuszowym roku
1995, są liczne osiągnięcia, ale i działanie na co dzień.
Na ręce Pana Prezesa składam wyrazy uznania oraz
najlepsze życzenia dla Zarządu i grona członków To-
warzystwa. Wszystkim uczestnikom uroczystości prze-
kazuję serdeczne pozdrowienia.

Z wyrazami szacunku

dr Marcin Świącicki

Warszawa, 5 lipca 1996 r.

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, b. Przewod-
niczący Rady Państwa PRL:

Warszawa, 16 lipca 1996 roku

Wielce Szanowny Panie Prezesie,

Po kilkudniowej kuracji szpitalnej (kolejno: w War-
szawie i poza Warszawą) wróciłem nareszcie do domu
i w stosie czekających na mnie listów znalazłem miłe
zaproszenie na uroczystości ku czci prof. Aleksandra
Gieysztora. Bardzo żałuję, że nie mogłem w nich ucze-
stniczyć, gdyż zarówno "czczących" jak i "czczonego"
darzę głębką sympatią.

Niestety, i tym razem nie udało mi się odwiedzić
Towarzystwa i osobiście pokłonić się Drogiemu Panu
Prezesowi.

Łączę najserdeczniejsze pozdrowienia.

prof. dr Henryk Jabłoński

Prezes Polskiej Akademii Umiejętności:

Kraków, dnia 3 lipca 1996 roku

Szanowny Panie Prezesie,

Dziękuję bardzo za zaproszenie na posiedzenie Za-
rządu TNP ku czci prof. Aleksandra Gieysztora i z ża-
łem zawiadamiam, że niestety nie będę mógł wziąć w
nim udziału z powodu wyjazdu zagranicę.

Równocześnie składam na ręce Pana Prezesa ser-
deczne gratulacje dla Szacownego Jubilata i życzenia
długich lat w dobrym zdrowiu i pełni sił twórczych.

Łączę wyrazy poważania

Prezes

prof. dr Kazimierz Kowalski

Rektor Uniwersytetu Łódzkiego:

Łódź, 6 lipca 1996 r.

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Z okazji wspaniałego jubileuszu osiemdziesięcio-
lecia urodzin proszę przyjąć serdeczne gratulacje od
społeczności akademickiej Uniwersytetu Łódzkiego.
Swoje twórcze życie poświęcił Pan Profesor nauce i
kształceniu młodzieży akademickiej, w tym także
kadr naukowych. Jako wybitny uczony rozslawił Pan
na świecie naukę polską, a jako Mistrz zaskarbił Pan
sobie podziw i wdzięczność uczniów. Nie wahał się
Pan spełnić patriotycznego obowiązku obrony Ojczy-
zny w czasie II wojny światowej, a później dał Pan
dowody prawości i wierności uniwersalnym warto-
ściom w latach prób, na które został wystawiony na-
ród polski. Za te zasługi szanują dziś Pana Profesora
i podziwiają tak liczni Polacy, chlubiąc się Panem
przed innymi. Łódzkie środowisko akademickie życzy
Panu Profesorowi wielu jeszcze wspaych dokonań,
wyrażając nadzieję, że długo jeszcze będzie nam
Pan świecił przykładem cnót charakteru i umysłu, któ-
rych Polska potrzebuje w tym czasie nie mniej, niż
w przeszłości.

Proszę łaskawie przyjąć wyrazy najgłębszego
szacunku.

Prof. dr Michał Seweryński

Rektor Uniwersytetu Łódzkiego
Przewodniczący Konferencji Rektorów
Uczelni Łódzkich

Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego:

Warszawa, dnia 31 lipca 1996 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie

Z wielką radością i wzruszeniem otrzymałem egzem-
plar specjalnego wydawnictwa poświęconego 80-
leciu urodzin Prof. Aleksandra Gieysztora oraz 60-
leciu Jego współpracy z Towarzystwem Naukowym Płockim.

Bardzo serdecznie dziękuję i pragnę również najser-

Władze Płocka: mgr Piotr Nowicki - przewodniczący Komisji Kultury i Sportu Rady m. Płocka i mgr Zygmunt Buraczyński - wiceprezydent przekazują Jubilatowi życzenia.

deczniej pogratulować Panu Prezesowi tej bibliofilskiej edycji, której egzemplarze staną się z całą pewnością wielką wartością zbiorów i bibliotek.

Jeszcze raz pragnę najmocniej przeprosić Pana Prezesa za swoją nieobecność podczas uroczystości uświetniających Jubileusz Pana Profesora Aleksandra Gieysztora w Płocku, ale obecność gościa zagranicznego uniemożliwiła mój wyjazd do Płocka.

Osobiście wierzę, że dobry los pozwoli mi złożyć wizytę w niedalekiej przyszłości.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego szacunku.

Prezes Towarzystwa
Naukowego Warszawskiego
prof. dr med. Witold Rudowski

Były Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika:

Toruń, dnia 1 lipca 1996 r.

Nie mogąc ze względu na obowiązki egzaminatora, skorzystać z zaproszenia na piękną uroczystość organizowaną 6 lipca przez zasłużone Towarzystwo Naukowe Płockie tą drogą przesyłam Wielce Szanownemu Jubilatowi Panu Profesorowi Gieysztorowi wyrazy głębokiego szacunku i najlepsze życzenia.

W osiemdziesiątą rocznicę urodzin, a także w sześćdziesiątą pierwszych kontaktów z TNP, życzę Szanownemu Panu Profesorowi dobrego zdrowia, a jako młodszy kolega w rzemiośle historycznym nadal tak błyskotliwej formy intelektualnej, nowych prac i stałej obecności

w polskim życiu publicznym, cierpiącym obecnie na niedostatek wypróbowanych autorytetów.

Ad multos annos

Prof. dr Sławomir Kalembka
Instytut Historii i Archiwistyki
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
były Rektor UMK

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego (Członek TNP):

Warszawa, 18.07.1996

Szanowny Panie Prezesie, serdecznie dziękuję za piękną druk bibliofilski, zawierający prace Profesora Gieysztora drukowane w publikacjach Towarzystwa Naukowego Płockiego. Gratuluję Panu Prezesowi szczęśliwego pomysłu takiej publikacji i tak pięknej realizacji Pana koncepcji.

Ogromnie żałuję, że z powodu wyjazdu służbowego do Wiednia - o czym Panu pisałem - nie mogłem brać udziału w donisłej uroczystości Jubileuszowej w Płocku.

Łączę wyrazy szacunku, najlepsze życzenia i pozdrowienia

prof. dr Edward Potkowski

Wychowanek płockiej Małachowianki, sympatyk
Towarzystwa Naukowego Płockiego:

Warszawa, 6 lipca 1996 r.

Szanowny Pan Jakub Chojnacki
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego
Drogi Prezesie!

Nie mogąc niestety osobiście stawić się na uroczysty
salut na cześć Pana Profesora Gieysztora, którego w
moim hołdowniczym sześciowerszyku pozwoliłem so-
bie nazwać nadwiślańskim Hektorem, przesyłam na
Twoje ręce gorące życzenia dla Pana Profesora, aby
trwał jak najdłużej w swoich poczynaniach jako nasz
niezłomny wzór, godny naśladowania, a w chwilach od-
poczynku niech Mu szumią życzliwie wody Niemna, Wi-
sły i trojańskiego Skamandra.

Stanisław Jagielski

Płock, dnia 6 lipca 1996 roku

Dr med. Stanisław Jagielski - kardiolog
z Zalesia Dolnego
maturzysta Małachowianki z 1933 r.
Profesorowi ALEKSANDROWI GIEYSZTOROWI

SALUT na 60-lecie

Jego współpracy z Towarzystwem Naukowym Płockim

*Niech nam sto lat żyje profesor Gieysztor,
szlachetna postać nadwiślańskich zmagañ,
nadwiślański Hektor.*

*W karty historii wpisze się trwałe, godziwy sektor,
gdzie ton nadawał słusznym sprawom
Aleksander Gieysztor.*

*Muzy są mu przychylnie, kulturze wykreśla
należyty wektor,
niech więc nam nadal służy dobrą radą
profesor Gieysztor!*

Po zakończeniu części oficjalnej uczestnicy uroczy-
stego posiedzenia Zarządu TNP udali się na I piętro do
sali im. Tadeusza Gierzyńskiego, gdzie odbył się koktail.

Ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski, członek TNP
wygłosił tam następujący toast na cześć Jubilata:

*Czcigodny Panie Profesorze
Szanowni Państwo!*

*Tak się złożyło, że większość swoich badań poświę-
cił Pan Profesor dziejom zamierzczym, dawnym, w hi-
storii zwanych średniowieczem. Dla naszego narodu
był to czas tworzenia się państwowości i przyjmowania
cywilizacji zachodniej przez chrześcijaństwo. Państwo
Polskie i Kościół katolicki na tych terenach to rówieś-
nicy. Te dwie struktury, Państwa i Kościoła, nawzajem*

Sala im. Tadeusza Gierzyńskiego, 6 lipca 1996. Uroczysty koktail. Od lewej strony: dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, dr Adam Struzik - Marszałek Senatu RP, Jubilat Aleksander Gieysztor, ks. prof. dr hab. Michał M. Grzybowski - prodziekan Wydziału Pedagogicznego Mazowieckiej Wyższej Szkoły w Łowiczu i mgr Michał Boszko - Marszałek Sejmiku Samorządowego Województwa Płockiego.

się wspierały, uzupełniały i współpracowały. To był dla Polski czas, kiedy wchodziliśmy do Europy, o tym Pan Profesor mówił i pisał w swoich opracowaniach. Kościół przez swoje struktury ddiecezjalne i zakonne umacniał Państwo Polskie. Wytwory kancelarii papieskiej, biskupiej, skryptoriów katedralnych i zakonnych były przedmiotem badań Pana Profesora. Były to bowiem bulle, księgi liturgiczne takie jak mszały, pontyfikały, antyfonarze, graduały, ewangeliarze i inne. Łacina - język jakim posługiwały się ówczesne kancelarie i dyplomacja - to również przedmiot badań Pana Profesora.

Nazwisko Pana Profesora utrwalone jest także w wielu pracach historyków Kościoła, historyków sztuki sakralnej z terenów całej Polski w tym także i z naszych terenów mazowieckich, choćby wspomnieć pontyfikat płocki z XII wieku. Jest to wielki wkład Pana Profesora do skarbnicy kultury Europy i Polski poprzez udział w opiniowaniu, ekspertyzach, recenzjach, własnych badaniach.

Za tą życzliwość, dobre rady, nieustanną gotowość służenia innym swoją wiedzą i doświadczeniem dziś wyrażamy słowa wdzięczności, życząc by Czciogodny Jubilat cieszył się nadal dobrym zdrowiem i satysfakcją z dotychczasowych osiągnięć.

Wznieśmy więc toast za zdrowie naszego Członka Honorowego i dalszą pomyślność!

Na zakończenie uroczystości zabrał głos Jubilat, który powiedział:

Spotkanie jakże miło i starannie urządzone przez Prezesa Jakuba Chojnackiego skupiło raz jeszcze członków i przyjaciół Towarzystwa, dziś z okazji jakby przypadkowej. Bo przypadkiem zdarzyło mi się zakończyć potężną ilość lat i rozpocząć następny dziesiętek. Przypadkiem też trafiłem do Płocka tak dawno, że mało kto z tu obecnych pamięta go takim jaki zastałem przed wojną, spokojne, zaciszne miasto wspięte na wzgórzu tumskim. Przypadkiem wreszcie nawiązałem kontakt z Towarzystwem, którego płocki i naukowy charakter czynią je szczególnie pięknym zjawiskiem na mapie Rzeczypospolitej.

Ale z przypadków - i to fortunnych - trzeba wyciągać konsekwencje. Jedną z nich emocja, z którą od jakże dawna przyjeżdżam do Płocka i która pomaga w poznawaniu miasta i zasobów jego kultury, w radości z ich korzystania. Innym stale wyciąganym wnioskiem to przekonanie, że w Towarzystwie znaleźć zawsze można właściwy stosunek do nauki w ogóle, a historycznej w szczególności, klimat przyjaźni i szerokiego zainteresowania. Owa mała ojczyzna naukowa, jakże przydatnie zagospodarowana przez Prezesa i Jego Kolegów, stała się nie tylko dla mnie atrakcją, którą zawsze chwytam w pełni przekonania dla dziejącej się tu dobrej roboty.

Dziękując za płocki mocny akcent w moim jubileuszu życzę sobie, aby nadal uczestniczyć w rozwoju Towarzystwa. Towarzystwu na ręce jego Prezesa, którego

z nim identyfikacja stała się zupełna, składam gratulacje z racji tylu dokonań i życzenia nowych sukcesów w służbie dla Płocka, nauki i kultury.

Warszawa, 10 lipca 1996

Pan Prezes
Dr inż. Jakub Chojnacki
Towarzystwo Naukowe Płockie
pl. Narutowicza 8
09-402 Płock

Wielce Szanowny i Drogi Panie Prezesie,
pozostaję pod silnym wrażeniem przebiegu uroczystości urządzonej mi przez Pana Prezesa i Zarząd Towarzystwa. Rozumiem, że była to trafnie wykorzystana sposobność integracyjna dla członków Towarzystwa i

Uroczysty koktail. Na pierwszym planie rektorzy Uniwersytetu Warszawskiego: b. Henryk Samsonowicz i obecny prof. Włodzimierz Siwiński.

środowiska plockiego. Miło mi, że byłem powodem, a doznałem w czasie tego spotkania bardzo wielu dowodów sympatii, które grzeją serce. Pańskie to dzieło, Pani Prezesie. Dziękuję najgoręcej i ufam, że Towarzystwu się przydam. Wśród otrzymanych darów najwięcej radosnej niespodzianki sprawiła mi publikacja bibliofilska, za którą należy się Inicjatorowi i realizatorom bardzo wiele z mojej strony wdzięczności.

Oby Panu Prezesowi i Towarzystwu szczęściło się zawsze i wszędzie, oby zamiary urzeczywistniały się i lepiej, i prędzej, oby rocznica rycerskiego pasowania Krzywoustego zastała nas wszystkich w zdrowiu potrzebnym do dalszych zapasów.

Łączę wyrazy najprzyjaźniejszego szacunku.

Aleksander Gieysztor

W uzupełnieniu prac Profesora zawartych w druku bibliofilskim nr 33 (w opracowaniu prezesa TNP - dr. inż. Jakuba Chojnackiego) zamieszczamy poniżej kilka dalszych Jego wypowiedzi opublikowanych przed laty na łamach kwartalnika TNP "Notatki Płockie", a także adresy gratulacyjne władz TNP kierowane wówczas do obecnego Jubilatą.

Głos w dyskusji na Konferencji sprawozdawczo-planującej badań regionu plockiego w dniu 30 listopada 1956 r.

Przedstawione w czasie konferencji wyniki badań dotychczasowych są raczej skromne. Nie należy się tym zrażać. Skromne początki mogą być jak najlepszą wróżbą na przyszłość - sprawa wyglądała podobnie przy prowadzeniu badań w innych częściach Polski. W chwili obecnej idzie przede wszystkim o dokładne rozpoznanie terenu oraz gruntowne przestudiowanie źródeł pisanych.

Istnieją możliwości, których wykorzystanie wpłynęłoby znacznie na wyniki prowadzonych badań. Wyniki te nie zależą jedynie od sprawy finansowania, chociaż i w tym kierunku należy wykorzystać wszystkie możliwe źródła. Komisja powinna zainteresować w większym jeszcze stopniu pracami badawczymi w Płocku Polską Akademię Nauk, postarać się o szerokie uwzględnienie badań regionu plockiego w planach tej instytucji.

Kilka lat temu grono historyków i archeologów rozpoczęło badania nad początkami Państwa Polskiego. Z tej inicjatywy powstał Instytut Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk. Instytut ten prowadzi prace badawcze zakrojone na szeroką skalę oraz nawiązuje kontakty z wieloma ośrodkami naukowymi świata. W ostatnich latach, na skutek centralizowania wszelkiej inicjatywy badawczej nastąpił zanik aktywności środowisk regionalnych. Obecnie ruch ten odradza się znowu. Wyrazem tego odrodzenia jest powstanie Komisji Badań w Płocku, jest zorganizowanie dzisiejszej Konferencji.

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN może objąć swoją opieką badania regionalne w Płocku, opieka ta nie musi jednak być równoważna z obsługą finansową i personalną. Ośrodki zainteresowane winny organizować

odpowiednie placówki, które przejęłyby badania regionalne. Placówkom tym mogą przyjść z pomocą Uniwersytety, a pod ich kierownictwem wiele zadań mogą wykonać siły miejscowe. Pomoc uniwersytetów ma znaczenie nie tylko moralne, celem jej jest nie tylko podniesienie kultury naukowej środowiska, ale także może stanowić podstawę zamówień na prace naukowe. Problematyka badań regionalnych może zostać uwzględniona w tematach prac magisterskich i doktorskich. W ten sposób wyzwoili niemało entuzjazmu twórczego młodych naukowców. W środowisku plockim może wchodzić w rachubę współpraca z Uniwersytetami: Łódzkim, Warszawskim i Toruńskim. Planowanie naukowe badań regionalnych winno mieć podobny charakter jak dzisiejsza konferencja, powinno odbywać się na radach przedstawicieli nauki z miejscowymi działaczami kulturalnymi. Swobodna współpraca naukowa różnych ośrodków pozwoli na osiągnięcie lepszych wyników niż badania naukowe przeprowadzane przez jeden centralny ośrodek naukowy. Prace badawcze winny być oparte na szerokim współdziałaniu naukowców, środowisk uniwersyteckich oraz społeczeństwa miejscowego.

Konferencja winna spełniać jeszcze inną rolę. Nawiązanie do dawnej świetności, wspomnienia o przeszłości miasta winny stać się bodźcem, tchnąć nowy zapał i inicjatywę działalności kulturalnej. Należy zdobyć minionych wieków zabezpieczyć, a nawet więcej - przez odwołanie do przeszłości, co w przeszłości zniszczyła wroga ręka, lub niesprzyjające stosunki społeczne - przywrócić pozostałym zabytkom pełny blask.

Jako przykład takiego postulowanego zabytku można wymienić sprawę romańskich drzwi katedry plockiej. Drzwi te na skutek niesprzyjających okoliczności historycznych nie znalazły się na miejscu swego przeznaczenia, lecz trafiły przez Sigtunę aż do Nowogrodu Wielkiego. Należałoby obecnie wykonać odlew tych drzwi i odlew ten umieścić w katedrze.

Ponadto trzeba domagać się zwrotu tych zabytków, które z plockiego zasobu muzealnego trafiły do muzeów centralnych, gdyż zabytki te (z kielichem Konrada Mazowieckiego na czele), powinny znajdować się w miejscu, z którym zostały związane przez swoje powstanie lub wiekową tradycję.

[w:] "Notatki Płockie" 1957, nr 3-4, s. 30

...

20 stycznia 1975 r. w Sali Sejmowej plockiego ratusza, prof. dr Aleksander Gieysztor - redaktor naukowy monografii "Dzieje Płocka" otrzymał wraz z zespołem redakcyjnym nagrodę Prezydenta Miasta Płocka. 9 lutego 1975 r. przed specjalnym koncertem w Teatrze Płockim z cyklu "Dla tych, których cenimy" poproszony w imieniu nagrodzonego zespołu o odpowiedź na dwa pytania:

1. Jak Pan przyjął wiadomość o nagrodzie?
2. Jakie jest Pana marzenie do spełnienia w roku 1975?

Profesor odpowiedział:

1. Po otrzymaniu nagrody dziękowałem Płockowi

Fotografia sprzed 21 lat. Profesor Aleksander Gieysztor wygłasza w sali im. Tadeusza Gierzyńskiego w dniu 17 października 1975 r. wykład nt. "Urząd wojewódzkiński w Polsce i na Mazowszu".

mówiąc, że są 3 rodzaje Płocczan: Płocczanie z dziada pradziada, Płocczanie z wyboru i skierowani losem do tego miasta, wreszcie Płocczanie - korespondenci. Tacy co mieszkają poza tym miastem, ale są nim przejęci, ciekawi jego zmian i pełni uznania dla ciągłości jego życia. Odwiedzają je możliwie często i w miarę swoich możliwości próbują przyczynić się do jego powodzeń.

Należę do tego trzeciego gatunku. Pozostaję pod urokiem tego miasta - trzeba to wyznać - ponad 40 lat, a jako historyka od co najmniej ćwierćwiecza zajmuję mnie wszystko, co się tyczy jego dziejów i kultury. Miło mi było otrzymać tę nagrodę, którą przyjmuję jako dyplom Płocczanina - korespondenta ponad zasługę, ale chętnego żeby miastu naprawdę się przysłużyć.

2. Mam sporo zobowiązań pisarskich, z nich jedno dotyczy drugiej po Płocku stolicy mazowieckiej, mianowicie dziejów Warszawy średniowiecznej. Inne zobowiązanie, to zarys mitologii słowiańskiej, a tu już blisko do śladów wierzeń pogańskich odkrytych i w Płocku. Towarzystwo Naukowe Płockie podejmuje w wypróbowanym zespole złożonym z Jakuba Chojackiego, Marii Kieffer-Kostaneckiej, Stanisława Kostaneckiego i Stanisława Chrzanowskiego, pracę nad drugim wydaniem "Dziejów Płocka".

Działam jako redaktor naukowy przy pierwszym wydaniu. Chętnie będę *coniunctis viribus*, połączonymi siłami, jak głosi dewiza Towarzystwa, współdziałał przy drugim. Od napisania pierwszego wydania minęło przeszło pięć lat. Zmienia się Płock, przybywa mu historii najnowszej, ale i pogłębia się znajomość dziejów starszych.

Chcemy je przekazać w aktualnej treści i w jeszcze lepszej formie.

[w:] "Notatki Płockie" 1975 nr 1, s. 49-50

Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Towarzystwa Naukowego Płockiego z dnia 25 marca 1975 r. nadano Profesorowi godność Członka Honorowego TNP. Z okazji wręczenia specjalnego dyplomu w dniu 17 października 1975 r. odbyła się w siedzibie Towarzystwa uroczysta sesja podczas której prof. dr Aleksander Gieysztor wygłosił odczyt: "Geneza urzędu wojewodzińskiego w Polsce, na Mazowszu i w Płocku". Na tejże sesji słowo poświęcone Profesorowi wygłosił wiceprezes TNP - Kazimierz Askanas. Powiedział wówczas:

Wita dziś Pana, Szanowny i Drogi nam Profesorze, nie tylko Towarzystwo Naukowe Płockie. Przybyli na dzisiejszą uroczystość przedstawiciele władz miasta i województwa świadczą o tym, że wita Pana cały Płock, tu, w starym gotyckim budynku w obrębie wzgórza zamkowego, któremu Pan właśnie nadał wysoką rangę, zrównując je ze wzgórzem wawelskim.

Przemówienia, związane z doktoratami honoris causa lub aktami homagium dla wybitnych uczonych, mają swój tradycyjny schemat, w którym przede wszystkim przedstawić należy sylwetkę solenizanta, lecz czy w środowisku płockim trzeba mówić o tym, kim jest profesor Gieysztor?

Z osób o zasłużonym dla kraju nazwisku Gieysztorów nie wszyscy może słyszeli o Jakubie Wilhelmie Kacprze Gieysztorze, działaczu powstańczym 1863 roku, autorze cennych pamiętników, czy o prof. Marianie Gieysztorze - zoologu i hydrologu, ale osoba prof. dr. Aleksandra Gieysztorza znana jest w Płocku zarówno młodszemu, jak i starszemu pokoleniu. Znana być może dlatego lepiej niż w innych miastach kraju, że związki Profesora z Płockiem trwają już lat dwadzieścia.

Niewiele to wprawdzie w porównaniu z dwukrotnie dłuższą działalnością naukową Profesora, jakże bogatą, głęboką i różnorodną. Pracy tej nie mierzy się jednak ani latami, ani liczbą wydanych dzieł.

Prace o Karolu Wielkim, encyklice Sergiusza IV, wielkie rozdziały wielotomowej Historii Polski, Recepcja chrześcijaństwa w Polsce, Drzwi Gnieźnieńskie jako wyraz polskiej świadomości narodowej, monumentalne dzieło o dziejach pisma łacińskiego, Geneza Państwa Polskiego - to przykłady kilkudziesięciu prac, stanowiących nie tylko wyniki głębokich badań i poważne osiągnięcia naukowe. To wzory metodologii, technik badawczych i warsztatu pracy dla przyszłych historyków.

Rola nauk historycznych miała ogromne znaczenie dla kraju, pozbawionego przez wiek niepodległego bytu, utrzymywała polską świadomość narodową i krzepiła w pokoleniach wolę przetrwania.

Historia pomagała w scalaniu rozdartego przez zaborców kraju, stanowiąc silną dźwignię, ułatwiającą odbudowę odzyskanej państwowości.

W Polsce Ludowej po okresie koniecznych prac o charakterze politycznym, zwróconych ku problematyce Ziemi Zachodnich, zaszła społeczna i naukowa konieczność wyrównania wieloletniego braku ekspansji w

kierunku badań nad kulturą polską.

Nie mające sobie równego w dziejopisarstwie pomnikowe dzieło o preromańskiej i romańskiej sztuce polskiej jest świadectwem nie tylko wielkiego talentu i rozległości wiedzy, jest dowodem głębokiego rozumienia społecznej funkcji nauki i trafności w zadośćuczynieniu aktualnym potrzebom społecznym.

Pod tym kątem trzeba też patrzeć na liczne i cenne prace popularno naukowe Profesora, jak Śląsk i Pomorze, 1000-lecie Pułtusza, czy liczne publikacje wydane przez Wiedzę Powszechną.

Myślę też, że widoczne unowocześnienie warsztatu badawczego historyków polskich, zwłaszcza w zakresie metodologii marksistowskiej, wiele ma do zawdzięczenia naukowej działalności prof. Gieysztorza.

Nie można też zapomnieć o wielkim znaczeniu, jakie dla znajomości dziejów i kultury polskiej za granicą miały prace Profesora, wydane w języku francuskim, jak opracowanie dziejów Polski od prehistorii do końca XV w. w "La Pologne medievale", "La porte de de bronze a Gniezno" i wiele innych.

Dwudziestoletnia praca na stanowisku Dyrektora Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, praca społeczna, przewodnictwo w kierownictwie Komisji Badań nad Początkami Państwa, działalność w Komitecie Odbudowy Stolicy połączona z pracami badawczymi nad dziejami średniowiecznej Warszawy, w szczególności nad historią Zamku, uwieńczone publikacjami i licznymi prelekcjami - stanowią tylko przykłady ogromnej działalności Profesora.

Funkcje te, znów przykładowo wyliczone, ukoronowane zostały stanowiskiem Pierwszego Wiceprezydenta Międzynarodowego Stowarzyszenia Historyków.

Jakież jednak tytuł do uczczenia znakomitego uczonego ma Towarzystwo Naukowe Płockie?

Tytuł, jaki Towarzystwo widzi do ofiarowania Profesorowi Gieysztorowi najwyższego wyróżnienia, jakim dysponuje - godności Członka Honorowego Towarzystwa, wynika z płockich przejawów działalności regionalnej Profesora.

Komisja Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka, przerodzona w istniejącą do dziś Komisję Badań Naukowych, zaprosiła w roku 1956 na konferencję sprawozdawczo-planującą regionu płockiego licznych przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Obok historyków i archeologów tej miary, co profesorowie: Hensel, Herbst, Karwasińska, Kuczyński, Rajewski, Wolff, Zajączkowski i inni - również prof. Gieysztor nie odmówił swego uczestnictwa, wytyczając w dyskusji kierunki rozwoju płockiego ruchu regionalnego i zarysowując możliwości działań komisji.

Odczyty, wygłaszane następnie przez Profesora w Płocku i Wyszogrodzkim Oddziale Towarzystwa Naukowego Płockiego, cenne artykuły umieszczone w Notatkach Płockich o średniowiecznej kulturze Płocka - świadczą o tym, że mimo ogromnego przeciążenia pracą, Profesor poświęcił pracy Towarzystwa dużo uwagi i zyczliwości.

Udział zaś Profesora w dziele Towarzystwa Naukowego Płockiego "Dzieje Płocka" jest kłamrą spinającą Jego

dotychczasowe związki z miastem i Towarzystwem.

Płock, o którym mówi się, że jest stolicą petrochemii i zagłębiem naukowym oraz Towarzystwo Naukowe, skromne jako placówka badawcza, lecz podobnie jak miasto bogate tradycjami - składają dziś hołd wielkiej pracy Uczzonego, której węzłowe osiągnięcia stanowią dorobek o randze europejskiej.

Symbolem Honorowego Członkostwa czcimy Wielkiego Uczzonego, zasłużonego Ojczyźnie, naszemu miastu i Towarzystwu, którego od 1975 roku jest Honorowym Członkiem.

*Ad majorem gloriam patriae,
ad multos annos,
Szanowny i Drogi Profesorze!*

[w:] "Notatki Płockie" 1976, nr 1, s. 25-26

Z okazji wyboru prof. dr. Aleksandra Gieysztora Prezydentem Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych adres gratulacyjny skierowały władze Towarzystwa Naukowego Płockiego. Oto jego treść:

Z wielką radością Towarzystwo Naukowe Płockie i miasto nasze przyjęło fakt wyboru Pana Profesora Prezydentem Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych (CISH) w Paryżu, dokonanego przez XV Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych, obradujący w dniach od 10 do 17 sierpnia 1980 r. w Bukareszcie.

W tym wielkim akcie, który zapiszą kronikarze, widzimy nie tylko osiągnięcie polskiej nauki ale również osobisty sukces Pana Profesora. Głęboka i rozległa wiedza, umiłowanie nauki, szlachetność i godność - te piękne cechy Pana osobowości przemówiły mocą prawdy i nadziei, oddając w Pana ręce ster wielkiej organizacji uczonych - historyków świata.

Dumni jesteśmy z tego wydarzenia zarówno jako synowie Polskiej Ziemi jak i członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego, którego Pan Profesor jest Członkiem Honorowym, redaktorem naukowym 2 wydań dzieła "Dzieje Płocka" i wielkim przyjacielem od lat kilkadziesiątu.

Z Tumskiej Góry, gdzie począł się tysiącletni ciąg faktów i zdarzeń, stanowiących dzieje naszego pięknego miasta i urokliwej Mazowieckiej Ziemi, przesyłamy Panu Profesorowi serdeczne gratulacje i życzenia osiągnięć i radości w służbie nauki polskiej i nauki świata.

Sekretarz generalny
Towarzystwa Naukowego Płockiego
mgr FRANCISZEK DOROBK

Prezes Towarzystwa
Naukowego Płockiego
dr inż. Jakub Chojnacki

W najstarszym grodzie Mazowsza
dnia 22 sierpnia 1980 roku

W odpowiedzi na adres gratulacyjny TNP Profesor przesał następujący list:

SZANOWNY PAN
dr inż. JAKUB CHOJNACKI
Prezes TNP

Wielce Szanowny Panie Prezesie, od końca sierpnia mam list gratulacyjny Towarzystwa z racji prezesury Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych, a jeżeli dotąd nie podziękowałem, winne historia najnowsza naszego kraju i mój wyjazd zagraniczny. Czynie to z całego serca, ceniąc sobie i przyjaźń i uznanie kolegów z tak pięknie czynnego Towarzystwa, któremu życzę jak najlepiej dalszych powodzeń.

Łączę wyrazy przyjaznego i głębokiego szacunku.

ALEKSANDER GIEYSZTOR

Warszawa, dnia 20 XI 1980 r.

[w:] "Notatki Płockie" 1980, nr 4, s. 8

23 listopada 1981 r. w Bazylice Katedralnej w Płocku zamontowano wierną kopię z brązu romańskich "Drzwi Płockich". Stanowiło to uwieńczenie trwających ponad 11 lat starań Towarzystwa Naukowego Płockiego o wykonanie kopii stanowiącej dar Rządu i płockiej Petrochemii.

Z tej okazji profesor Aleksander Gieysztor - Prezes Polskiej Akademii Nauk i zarazem dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie przesał list datowany 25 listopada 1981 r.:

Pan
Dr inż. JAKUB CHOJNACKI
P r e z e s
Towarzystwa Naukowego Płockiego
pl. Narutowicza 8, P ł o c k

SZANOWNNY PANIE PREZESIE,

dowiedziawszy się z telewizji o powrocie do Katedry Drzwi Płockich w postaci kopii w brązie, pośpieszam z gratulacjami i wyrazami uznania dla Pańskiej inicjatywy i starań, które po latach przyniosły pełny sukces i stworzyły nowy doniosły fakt kulturalny.

Łączę wyrazy szacunku

prof. dr ALEKSANDER GIEYSZTOR

[w:] "Notatki Płockie" 1981, nr 4, s. 64